

Sylabus omylů

Tento seznam vytvořený papežem Piem IX. představuje výčet „největší omylů“ konce 19. století. Touto listinou reagoval papež na velmi zásadní přeměnu myšlení, která v Evropě vrcholila v 19. století. Do popředí se dostaly nové směry myšlení nesoucí ideály občanské společnosti a racionalismu a také s tím související poznatky rychle rozvíjejících se věd. Ty často obracely svou pozornost k náboženství a náboženským institucím (zvláště ke katolické církvi), které se stávaly terčem jejich kritiky. Požadavek na přerod společnosti, který nesly moderní myšlenkové proudy, si žádal odezvu církve, která pod jejich vlivem ztrácela své postavení, a touto reakcí je právě Sylabus omylů.

Do tohoto výčtu jsou zahrnuty myšlenky modernismu a sekularizace, které jsou v rozporu s církevní dogmatikou či zájmy katolické církve. Zájmy církve jsou zde podány jasně a zároveň je zde znát jejich ohrožení novým smýšlením. Katolická si stále nárokuje účast a zásahy do osobního i veřejného života jednotlivce a společnosti, ačkoliv pozice, o které by své požadavky opřela, ztrácela. V rozporu se církvi kupříkladu jeví popření papežské autority nad světskými představiteli moci, role církve jakožto vzoru a nositele morálních zásad a právních norem a podobně.

Některé myšlenky, které jsou zde prezentovány jakožto omyl, jsou často neopomenutelnou součástí dnešní společnosti a fakt, že byly zařazeny mezi velké omyly své doby, vyvolává až úžas. Jako příklad mohu uvést odmítnutí svobody vyznání, svobody projevu, či autority a nadřazenosti pravomocí vlád států nad stanovisky církve.

Je zřejmé, že církev v prosazení těchto stanovisek neuspěla, četné „omyly“ se jí nepodařilo vymýtit a musela slevit. Je dnes těžko představitelné, že by církev měla takový vliv na politiku a vůbec celou společnost, jak se nás o tom snaží přesvědčit v tomto sylabu. Její požadavek na náboženskou a ideovou exkluzivitu musel ustoupit duchu modernismu - multireligiozní občanské společnosti, v níž se hlavní právní a mocenskou autoritou stal státní aparát a náboženské interpretace světa nahradila z velké části věda.

Tento text představuje ukázkou velmi striktního konzervatismu, který vedl k uzavření církve do sebe sama a jisté strnulosti, jež znamenala určité odcizení člověku nové éry.